

12 tools voor online onderwijs

De scholen zijn dicht en veel docenten zijn zoekende naar manieren waarop zij hun leerlingen toch historisch kunnen laten redeneren. Twaalf handige tools voor geschiedenisonderwijs op afstand.

Tim Huijgen is universitair docent en vakdidacticus geschiedenis aan de Rijksuniversiteit Groningen. Daarnaast is hij docent geschiedenis op het H.N. Werkman Stadslyceum in Groningen. **Stefan van der Weide** is docent geschiedenis op Stad & Esch in Meppel. **Marije Brouwer** is vakdidactica geschiedenis aan de Rijksuniversiteit Groningen en docente geschiedenis op Het Drachtster Lyceum.

Uit een overzicht van de Kennisrotonde blijken drie elementen van belang bij het verzorgen van digitaal onderwijs: communicatie tussen docenten en leerlingen, een flexibele curriculumstructuur en autonomie van leerlingen.¹ Belangrijk bij communicatie is dat er interactie met leerlingen ontstaat, bestaande uit bijvoorbeeld vragen, antwoorden, aanwijzingen en tips. Om dit te realiseren zijn programma's zoals Microsoft Teams, Google Meet of Skype handig, maar ook sociale media als Instagram, Facebook en WhatsApp kunnen hiervoor worden ingezet. Belangrijk bij het inrichten van het digitale curriculum is dat er gewerkt wordt met (individuele) leerdoelen. Wat moeten de leerlingen aan het einde kennen en kunnen? Op basis van gegevens (online toetsen, opdrachten, gesprekken) moet het lesmateriaal regelmatig door de docent worden aangepast aan wat de leerlingen op dat moment nodig hebben.

Ten slotte dienen leerlingen zich eigenaar te voelen van hun leerproces. Hierbij is zelfgestuurd leren belangrijk. Dit is leren waarbij een leerling zelf het leerproces opstart, bijstuurt en evalueert. In hoeverre leerlingen dit kunnen, is sterk afhankelijk

van bijvoorbeeld leeftijd en ervaring. De Kennisrotonde geeft een handig overzicht hoe docenten het zelfgestuurd leren kunnen bevorderen.²

Waar begin ik?

Voordat we een overzicht geven van handige tools, verwijzen wij graag naar vo.lesopafstand.nl. Op deze website vind je een stappenplan en uitgangspunten bij het inrichten van digitaal onderwijs. Er staat bijvoorbeeld een verwijzing naar een handig (Engelstalig) overzicht dat ons erg heeft geholpen bij het ontwerpen van online lessen.³ Ook het overzicht van Irene van der Spoel is nuttig bij het selecteren en gebruiken van online tools.⁴ Wanneer we in het onderstaande overzicht geen link geven, is de tool gemakkelijk te vinden via een zoekmachine.

Een voorbeeld van een les maken in LessonUp.

Ander hoofd

Gebruik tijdens je Google Meet of Skype-sessie eens het programma *Snap Camera* (snapcamera.snapchat.com). Met dit programma verandert de webcam camera jouw hoofd in bijvoorbeeld een computerscherm. Lees wel goed de privacy- en gebruikersovereenkomsten wanneer je gebruik maakt van zulke programma's.

1 LessonUp

Op LessonUp zijn veel kant-en-klare lessen te vinden die door een grote groep gebruikers zijn gemaakt en gedeeld. Zelf kun je ook gemakkelijk een presentatie maken. Wie graag gesproken instructie gebruikt, kan audio toevoegen. Een bijzondere functie is het interactief maken van video's van YouTube of Vimeo, waarbij je op elk willekeurig moment een vraag kunt invoegen in een video. Verder kun je als docent leerlingen laten inloggen en je scherm delen. Wil je een (formatieve) toets geven? Ook dat kan via LessonUp. Maak een toets, deel deze met leerlingen en zodra een docent de toets start, kunnen leerlingen de toets maken. Vanwege de huidige omstandigheden kun je nu als docent twee maanden gratis gebruikmaken van alle functies.⁵

2 Google Meet

Google Meet is vergelijkbaar met Skype, Zoom en de videofunctie van Microsoft Teams. Met dit programma kun je gemakkelijk een digitale bijeenkomst met leerlingen organiseren. Doordat je jouw scherm kunt delen, kun je met behulp van bijvoorbeeld een powerpoint leerlingen uitleg geven. Door gebruik te maken van de Google Meet Grid View plug-in (zoek dit in Chrome Web Store) kun je iedereen zien in de bijeenkomst. Handig wanneer je bijvoorbeeld leerlingen in de gaten wilt houden. Zoom is ook een handig programma voor videobellen, maar

In Zoom zitten allerlei handige extra's.

Vragenuurtje in WhatsApp

Heb je een app-groep met leerlingen? Organiseer dan app-vragenuurtjes op vaste tijden door de webfunctie van WhatsApp te gebruiken. Als docent kun je dan goed het overzicht bewaren en veel sneller antwoord geven. Zie faq.whatsapp.com/nl/web voor meer uitleg. Kijk wel goed of leerlingen gebruik mogen maken van deze app.

krijgt kritiek op hoe het omgaat met privacy van gebruikers.⁶

Tip: Een van de betere opties in Zoom zijn de *breakout rooms*, waarbij de docent een klas verdeelt in kleinere groepen. Deze kunnen dan alleen elkaar zien. Jij als docent kunt bij elke groep instappen.

3

Microsoft Teams

Wanneer jouw school een Office 365-licentie heeft, kun je gebruikmaken van het online samenwerkingsprogramma Teams. Het programma gebruiken is in eerste instantie lastig. Je moet namelijk een Team aanmaken, klassen indelen en kanalen opstarten. Gelukkig zijn er goede handleidingen.⁷ Een tip is om Teams te gebruiken in combinatie met Microsoft Forms. In dit programma kun je namelijk toetsen en quizzen maken voor leerlingen waarbij je als docent na afloop gemakkelijk feedback kunt geven.

4

ScreenCast-o-Matic

Ben je geen expert in het opnemen van eigen lessen? Dat geeft niets. Er zijn op YouTube genoeg goede instructiefilmpjes

voor geschiedenis te vinden waar je naar kunt verwijzen. Stop je kostbare tijd liever in het contact met de leerlingen en het monitoren van hun prestaties. Wil je toch zelf aan de slag met opnemen, dan is Screencast-o-Matic een handig opnameprogramma. Een powerpointpresentatie kun je ook eenvoudig opnemen en vervolgens delen met je leerlingen.⁸

'Leerlingen dienen zich eigenaar te voelen van hun leerproces, hierbij is zelfgestuurd leren belangrijk'

5

Quizizz

Heb je een online uitleg gegeven of leerlingen zelfstandig de stof laten bestuderen? Dan wil je graag weten of ze deze ook daadwerkelijk begrepen hebben. Quizizz biedt je hier de mogelijkheid toe. Op eenvoudige wijze stel je een vragenlijst samen die bestaat uit open vragen, meerkeuzevragen of gatenteksten. Deze vragen kunnen automatisch worden nagekeken. Daarnaast kun je afbeeldingen en audiofragmenten aan een vraag toevoegen. Doordat je Quizizz kunt koppelen aan Google Classroom deel je de quiz gemakkelijk met een klas en verzamel je alle resultaten op één plek. Nadeel van Quizizz is dat open vragen automatisch goed gerekend worden. Tools als Google Forms of Microsoft Forms nemen open vragen, na correctie door de docent, wel mee in het eindresultaat. Overigens kan het ook lonen om een kijkje te nemen bij Kahoot. Het is namelijk nu ook mogelijk om leerlingen thuis op hun eigen moment een quiz te laten maken. **Goformative.com** is een andere handige tool om prestaties van leerlingen te analyseren. ▶

¹ www.nro.nl/kennis-rotondevragenopenerij/afstandsleren-wat-werkt-wel-en-wat-niet.

² www.nro.nl/en/kennis-rotondevragenopenerij/zelfsturing.

³ theeconomyofmeaning.com/2020/03/18/good-advice-for-online-instructors.

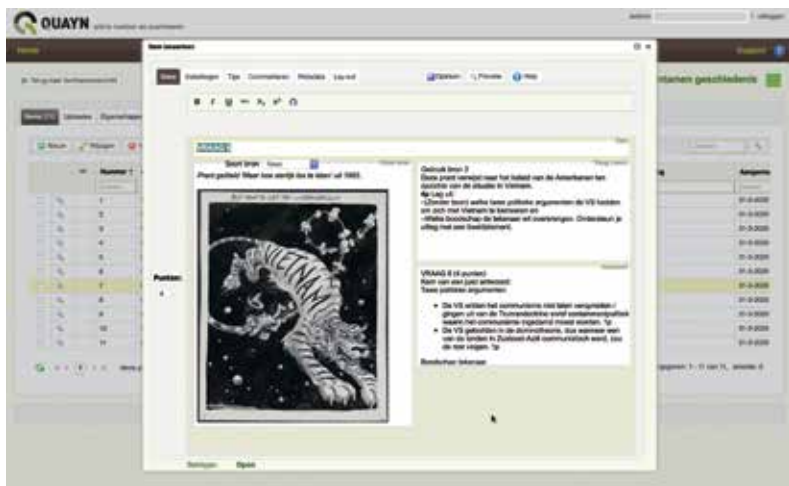
⁴ www.todaysteaching-tools.com.

⁵ www.lessonup.com/en/youtu.be/uDTe2XkskoU voor meer uitleg.

⁶ Zie bericht op Frankwatching: tiny.cc/k3fwz.

⁷ Primaonderwijs.nl heeft een beknopte en goede handleiding voor Teams: www.primaonderwijs.nl/teamsonderwijs/microsoft_teams_tips_en_tricks.pdf.

⁸ Voor een handleiding zie Microsoft Office Support, tiny.cc/k3supp.

Met het betaalde Quayn kun je allerlei vraagvormen gebruiken.

6 Edpuzzle
Laat je leerlingen een filmpje bekijken? Een handige tool is dan Edpuzzle. In een handomdraai zet je een filmpje voor leerlingen klaar waar je extra toelichting bij geeft, of open of gesloten vragen bij stelt. Je kunt gebruikmaken van reeds bestaande filmpjes of van zelfgemaakt materiaal. Heel handig, zeker als het onderwijs volledig online is: je hebt een duidelijk overzicht welke leerlingen het filmmateriaal bekijken en hoe ze de bijbehorende vragen maken. Playposit (go.playposit.com) werkt vergelijkbaar. Deze tools zijn handig als hulpmiddel om het leren van leerlingen zichtbaar te maken.

Misschien dat door de huidige omstandigheden het gebruik van VR een stimulans krijgt

7 Padlet
Een van de uitdagingen tijdens online lessen is het activeren van leerlingen. Mogelijk biedt Padlet uitkomst. Dit digitale prikbord kun je tijdens een online sessie met leerlingen delen. Vervolgens kunnen zij hier hun antwoorden op een vraag 'prikken'. Ideaal voor het ophalen van voorkennis, voor het inventariseren van vragen over de stof of voor een evaluatie aan het eind van de les. Handig hierbij is dat leerlingen gemakkelijk op elkaar kunnen reageren. Het vraagt echter enige discipline om een Padlet georganiseerd te houden. Daarnaast is het aantal prikborden in het gratis account slechts beperkt tot drie.

⁹ Zie de website van de Anne Frank Stichting op tiny.cc/k3afvr.

Webinars voor docenten

Wil je meer weten over online lesgeven? De Onderwijsarena verzorgt regelmatig webinars: onderwijsarena.nl/themasessies/webinars. Het Lerarencollectief heeft ook een serie mini-colleges over afstandsleren: lerarencollectief.nl/collectief-in-vakmanschap-beter-thuis-in-afstandsonderwijs.

8 Exam.net
Zoek je een programma waarbij leerlingen thuis examens kunnen maken? De sectie van het Nassau College in Assen tipt hiervoor **Exam.net**. Dit Zweedse programma blokkeert andere programma's op de computers van leerlingen. Gecombineerd met een webcam om leerlingen te monitoren bij het maken van een examen kan dit de kans op fraude verkleinen.

9 Timeline.knightlab.com
Dit programma, dat is ontwikkeld door een team van Northwestern University, laat je interactieve tijdbalken maken. Het is Engelstalig en het is aan te raden om eerst het hulpfilmpje te bekijken. Voor het illustreren van verandering en continuïteit is dit programma, van dezelfde makers, ook handig: **juxtapose.knightlab.com**. Het programma stelt je namelijk in staat om gemakkelijk twee situaties of afbeeldingen met elkaar te vergelijken.

10 Virtual Reality (VR)
Misschien dat door de huidige omstandigheden het gebruik van VR een stimulans krijgt. Potentie heeft VR in ieder geval genoeg bij het afstandsleren. Het kent echter op dit moment nog twee grote nadelen: de hardware is prijzig en er is te weinig aanbod. Mochten jouw leerlingen toch de beschikking hebben over goede apparatuur dan is Google Expeditions een goede start. Ook de Anne Frank Stichting heeft een goede en mooie rondleiding in het Achterhuis in VR.⁹

Tip: Via Poly (poly.google.com) kun je ook zoeken naar 3D-afbeeldingen. Op deze manier kun je leerlingen toch 'meenemen' naar bijvoorbeeld het strijdtoneel van de Eerste Wereldoorlog.

11 Google Arts and Culture
Op deze website kun je bijvoorbeeld virtueel het Rijksmuseum of het paleis van Versailles bezoeken. Je kunt leerlingen ook virtueel het Nagasaki Atomic Bomb Museum laten bezoeken. Dit laatste past mooi bij de historische context Koude Oorlog. Een andere leuke optie is het inzoomen op historische afbeeldingen, inclusief (Engelstalige) uitleg.

12 Quayn
Quayn is een handig hulpmiddel om online te toetsen. Wie elke manier van vraagstelling tot zijn beschikking wil hebben, komt automatisch uit bij dit programma. Deze online opvolger van Wintoets draait op elk platform. De toetsen zijn bovendien te integreren binnen de meeste elektronische leeromgevingen, waardoor leerlingen niet ergens apart hoeven in te loggen. Nadeel: Quayn is een betaald pakket. ■